

Rząd przyjął Konstytucję dla Nauki!

Kolejny ważny etap prac nad Konstytucją dla Nauki za nami. Rada Ministrów przyjęła dziś reformę szkolnictwa wyższego. MNiSW pracowało nad projektem dwa lata, angażując w proces tworzenia ustawy jak najwięcej środowisk akademickich. Ze względu na to, że podczas intensywnych konsultacji twórcy reformy uwzględniali wpływające do ministerstwa uwagi, Konstytucja dla Nauki doczekała się licznych głosów poparcia. Wejścia w życie ustawy oczekują studenci i doktoranci (Parlament Studentów RP, Niezależne Zrzeszenie Studentów, Krajowa Reprezentacja Doktorantów), a także uczelnie akademickie i zawodowe (Sieć Małych i Średnich Publicznych Uczelni Akademickich, Konferencja Rektorów Akademickich Szkół Polskich, Konferencja Rektorów Publicznych Szkół Zawodowych). Głosy poparcia dla kierunku zmian płyną również od przedsiębiorców (Związek Przedsiębiorców i Pracodawców), a także organizacji pozarządowych (Młodzi dla Polski, Stowarzyszenie Koliber, Fundacja dla Rzeczypospolitej i Stowarzyszenie Studenci dla Rzeczypospolitej). Ustawa ma wejść w życie 1 października 2018 roku.

Nadrzędnym zadaniem reformy jest uwolnienie potencjału polskiej nauki i podniesienie jakości kształcenia studentów i doktorantów. Priorytetem jest także zrównoważony rozwój – Konstytucja dla Nauki ma pobudzać do zmian zarówno mniejsze, jak i większe ośrodki akademickie. Nie dojdzie do tego jednak bez zwiększenia finansowania.

3 miliardy w obligacjach dla uczelni i 47 miliardów w systemie

Rządowy projekt przewiduje, że uczelnie publiczne otrzymają dodatkowo 3 mld zł w obligacjach skarbu państwa, które trafią do uczelni w całej Polsce. Będzie to znaczący zastrzyk finansowy, które uczelnie przeznaczą na inwestycje.

Przyszłoroczny budżet przeznaczony na szkolnictwo wyższe zostanie ponadto zwiększony o 700 mln złotych. Osiągnięcie poziomu finansowania nauki do poziomu 1,8 proc. PKB będzie wydłużone w czasie. Zmieniono również sposób planowania wydatków na naukę i szkolnictwo wyższe w budżecie państwa. Po wejściu w życie ustawy środki finansowe będą waloryzowane co roku w całości, a uwzględnienie nowych reguł waloryzacyjnych spowoduje, że w dziesięcioletniej perspektywie środki w systemie nauki i szkolnictwa wyższego wzrosną o 47,5 mld zł w stosunku do 2018 roku.

Przedmiotem osobnych decyzji Rady Ministrów będzie przeznaczenie dodatkowych środków finansowych na podwyżki dla nauczycieli akademickich. Warto podkreślić, że będą to kolejne dodatkowe środki finansowe (oprócz tych wynikających z przewidzianego w projekcie ustawy wzrostu nakładów).

Szerokie wsparcie dla uczelni regionalnych

Uczelnie regionalne będą otrzymywać jeszcze większe wsparcie niż planowano to pierwotnie. W związku z tym konkurs Regionalne Inicjatywy Doskonałości (z budżetem na poziomie 100 mln zł rocznie) rozszerzono o Dydaktyczne Inicjatywy Doskonałości. W ramach tej dodatkowej ścieżki finansowania uczelnie zawodowe osiągające najlepsze wyniki monitoringu karier zawodowych absolwentów (zwłaszcza pod kątem potrzeb lokalnego rynku pracy) otrzymają premię finansową. Jej wysokość będzie określana w corocznym komunikacie ministra.

Wsparcie dla polskich czasopism

Konstytucja dla Nauki przewiduje również systemowe wsparcie dla polskich czasopism. – Chcemy, by polskie czasopisma i dorobek polskiej nauki w jak największym stopniu wpływały na kształt światowej nauki. Zależy nam na obecności polskich czasopism w międzynarodowych bazach – zapewniał Jarosław Gowin. Dlatego też projekt ustawy przewiduje rozpisanie konkursu, który obejmie 250 tytułów, chcących znaleźć się w międzynarodowych bazach czasopism naukowych. – Po kolejnych konsultacjach stwierdziliśmy, że na jednym konkursie na pewno nie skończymy. Przewidujemy cykliczne konkursy wsparcia dla polskich czasopism – dodał Gowin. Konkurs dla czasopism skierowany będzie głównie do naukowców z nauk humanistycznych i społecznych.

Wsparcie czasopism i wydawnictw naukowych to także walka z tzw. punktozą. Ustawa wprowadza mechanizmy, które sprawią, że naukowcom będzie się opłacało publikować mniej, ale w lepszych, bardziej prestiżowych miejscach. Nie będzie się już opłacało – tak jak dotychczas – publikowanie wielu artykułów o niskiej wartości naukowej.

Szkoły doktorskie – powszechne stypendia oraz urlopy rodzicielskie dla doktorantów

Konstytucja dla Nauki całkowicie przebudowuje model kształcenia doktorantów w Polsce. Propozycja zaprezentowana we wrześniu minionego roku spotkała się z dużym zainteresowaniem i poparciem środowiska, które dostrzega problemy obecnego systemu. Mimo dynamicznego wzrostu liczby doktorantów po 2008 r. w znikomym stopniu zmieniła się liczba nadawanych stopni doktora, która zatrzymała się na poziomie 6 tys. rocznie. Z drugiej strony, mamy relatywnie niską, w porównaniu do krajów rozwiniętych, liczbę nadawanych stopni doktora.

Konstytucja dla Nauki wprowadza szkoły doktorskie, które zastąpią studia doktoranckie i nie będą oferowały niestacjonarnego trybu studiowania. Kluczowe jest jednak zapewnienie znaczącego wsparcia przyszłych doktorantów. Każdy z nich otrzyma stypendium. Ustawa wprowadza urlopy rodzicielskie (macierzyńskie i ojcowskie) dla doktorantów udzielane na zasadach identycznych jak w przypadku osób zatrudnionych na umowę o pracę. To ostatnie rozwiązanie jest wynikiem konsultacji społecznych.

Wzmocnienie praw studentów

Konstytucja dla Nauki nie tylko utrzyma dotychczasowe przywileje studenckie – jak na przykład zniżki na komunikację – ale również będzie skuteczniej chronić studentów. Wszystko za sprawą nałożenia kar dla

uczelnia za nielegalne pobieranie lub podwyższanie opłat lub za zwłokę w wydaniu dyplomu. Student już na początku studiów będzie wiedział dokładnie, jakie poniesie koszty na edukację. Jakakolwiek zmiana opłat w trakcie studiów będzie skutkowałą karą finansową nałożoną na uczelnię.

Nowe ścieżki kariery akademickiej i zniesienie obowiązku habilitacji

Reforma stworzy równorzędną ścieżkę kariery dla wybitnych dydaktyków. Dotychczas na stanowisku odpowiadającym stanowisku profesora uczelni – profesora nadzwyczajnego – można było zatrudnić, co do zasady, osobę posiadającą co najmniej stopień naukowy doktora habilitowanego. Konstytucja dla Nauki udrażnia ścieżkę dydaktyczną kariery akademickiej: aby realizować swój awans zawodowy do szczebla profesora uczelni nauczyciel akademicki nie będzie musiał posiadać habilitacji. Nowym rozwiązaniem wprowadzanym przez reformę jest ułatwiony proces uzyskiwania habilitacji dla najwybitniejszych badaczy, którzy uzyskują prestiżowe granty naukowe.

Uprawnienia do habilitacji otrzymają jednostki z kategorią naukową na poziomie co najmniej B+ (a nie jak pierwotnie planowano na poziomie A).

Podwyższenie jakości studiów

Rządowy projekt zakłada znaczne podwyższenie jakości dyplomów. Po pierwsze przez postawienie na wybitnych dydaktyków – to oni bowiem odgrywają kluczową rolę w kształceniu studentów. Po drugie przez ułatwienie tworzenia studiów interdyscyplinarnych. Reforma otworzy nowe możliwości polskim uczelniom. Będą one miały większą autonomię w budowaniu interdyscyplinarnego modelu kształcenia dopasowanego do potrzeb i oczekiwań studentów oraz rynku pracy.

To kolejny krok ku doskonałości dydaktycznej po zmianie algorytmu finansowego w 2017 roku, który wymusił wprowadzenie przez uczelnie mniejszych grup zajęciowych.

Zwiększenie autonomii uczelni

Reforma zwiększa rolę statutu uczelni, a także rektora. W rozwoju szkoły wyższej ma pomóc nowy organ – rada uczelni, która w ponad połowie będzie się składać z przedstawicieli środowiska społeczno-gospodarczego. Jednocześnie dochowana zostaje najważniejsza tradycja akademicka – to sama wspólnota uczelni będzie dokonywała wyboru władz szkoły. Dodatkowo uczelnia będzie oceniana jako całość, a nie jako poszczególne wydziały, co spowoduje wzmocnienie współpracy pomiędzy poszczególnymi dyscyplinami nauk oraz otworzy nowe możliwości.

Bezprecedensowe konsultacje – reforma inne niż wszystkie

Konstytucja dla Nauki to projekt zakładający głęboką, ale realizowaną stopniowo, przebudowę polskiego systemu szkolnictwa wyższego. Na pierwszej z dziewięciu zorganizowanych konferencji w ramach Narodowego Kongresu Nauki wicepremier Jarosław Gowin, szef resortu nauki, podkreślał, że podniesienie poziomu polskiej nauki może się powieść tylko wtedy, kiedy reforma będzie przedyskutowana

i to w formule podwójnego dialogu. Dialogu rządu ze środowiskiem akademickim oraz toczonego wewnątrz samego środowiska.

Jak wobec tego wyglądał proces powstawania reformy?

- Jarosław Gowin ogłosił konkurs otwarty na napisanie założeń ustawy. Konkurs wygrały trzy niezależne grupy ekspertów, które w marcu 2017 roku przedstawiły swoje projekty.
- Ministerstwo Nauki i Szkolnictwa Wyższego zorganizowało w ramach narodowego Kongresu Nauki dziewięć konferencji programowych, w których w sumie wzięło udział blisko 5500 osób związanych ze środowiskiem akademickim.
- Po ogłoszonym we wrześniu 2017 roku projekcie Konstytucji dla Nauki MNiSW jeszcze przez 4 kolejne miesiące prowadziło konsultacje społeczne.

Więcej informacji na stronie konstytucjadlanauki.gov.pl.

Dodatkowe informacje:

Zespół Informacyjny MNiSW

tel. 22 52 92 651

faks 22 50 17 199

media@nauka.gov.pl